

5777

Torah from Around the World

De rechtvaardige zal bloeien als een palmboom; als een ceder op de Libanon gedijen (psalm 92:13). Zoals de palm en de ceder kronkels noch overtollige groeisels hebben, zo kent de tsaddiek achterbaksheid noch overtolligheid. Zoals de palmboom en de ceder lange schaduwen vooruit werpen, zo strekt de beloning voor de rechtvaardige zich ook 'ver uit'. Zoals de palmboom en de ceder zich omhoog richten, zo richt het hart van de tsaddiek zich op God. Zoals de palmboom en de ceder hun verlangens hebben, zo heeft de rechtvaardige een verlangen: zijn verlangen geldt de Eeuwige.

Genesis Rabba, Lech lecha, 41:1

Sjabbat 18 maart 2017 / 20 Adar 5777 (Sjabbat Para), Ki Tisa, Sjemot / Exodus 30:11 - 34:35

Tanach blz. 172 - 182

Haftara: 1 Melachiem / 1 Koningen 18:1 - 39

Tanach blz. 717 - 720

Commentaar: Rabbijn Barnett J. Brickner is rabbijn van Temple Israel in Alameda, Californië.

vertaler: Benjamin Cohen

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Een tijd om weg te werpen ... een tijd om te verzamelen

De sidra van deze week, Ki Tisa (Sjemot 30:11-34:35) bevat een verhaal dat de meesten van ons wel kennen: hoe Mosjé de eerste stenen tafelen breekt, wanneer hij het volk ziet dansen rond het gouden kalf. In een uitbarsting van woede gooit Mosjé de stenen tafelen, die God hem bovenop de berg had gegeven, tegen de grond. Hij verbrandt het gouden kalf en vermaalt het tot poeder, vermengt het poeder met water en dwingt het volk om het te drinken. Dit is

duidelijk niet één van Mosjé's betere momenten. Nadat alle stof is neergedwarreld, blijven we zitten met de vraag wat er is gebeurd met de scherven van de tafelen van het Verbond; ik tenminste wel. Ze worden nergens meer genoemd in de Tora. Alleen in *midrasjiem* horen we erover.

Eén *midrasj* suggereert, met een onderbouwing uit Kohelet/Prediker 3:5, dat Mosjé de stenen van de gebroken tafelen letterlijk heeft weggegooid: „Voor alles wat er gebeurt is er een uur, een tijd voor alles wat er is onder de hemel. Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven, (...) een tijd om stenen weg te werpen en een tijd om stenen te verzamelen." Deze *midrasj* is gebaseerd op het besef dat het werkwoord dat in Kohelet/Prediker wordt gebruikt voor „wegwerpen" identiek is aan het werkwoord dat in *Ki Tisa* wordt gebruikt om te beschrijven hoe Mosjé de stenen tafelen tegen de grond gooit (*Sjemot Rabbah* 46:2). Kennelijk voelden de rabbijnen zich ongemakkelijk met deze conclusie, dus zij beeindigden de *midrasj* met de suggestie dat de brokstukken niet alleen een intrinsieke waarde hadden, maar dat ze bovendien van saffier waren gemaakt. God gaf de scherven van de tafelen aan Mosjé om ze te bewaren.

Voortbouwend op dit idee „leert Rabbi Juda bar Ilai ons dat er twee arken met Israël door de woestijn reisden - één waarin de Tora werd bewaard en één waarin de tafelen die Mosjé gebroken had werden bewaard. Die met de Tora werd bewaard in de Tent van Samenkomst; de andere, met de gebroken tafelen, zou hen overal vergezellen." (*Sefer Ha-Aggadah*, p. 89, uit *Talmud Yerusalmi, Shekalim 1:1*).

Een derde *midrasj* zegt dat de brokstukken van de tafelen, en de intacte tweede set van tafelen, naast elkaar in één ark werden geplaatst, en niet in twee. Hieruit trokken de rabbijnen een les over het belang van het respecteren van ouderen: "Zorg dat je een oude man respecteert, die door [de] onvermijdelijke omstandigheden [van het ouder worden] is vergeten wat hij eens wist (*Talmud, Menachot 99a; en ook Berachot 8b*).

Het is duidelijk dat de rabbijnen de *sjevoéré loechot*, de „gebroken tafelen" van het Verbond niet zomaar konden vergeten. Ze stonden erop om aan de brokstukken niet alleen waarde maar ook een belang toe te schrijven. Op de één of andere manier moesten ze hen meenemen als deel van de Tora traditie. Als je daarover nadenkt, klopt het helemaal: de Tora is meer dan een voorwerp, of het nou gemaakt is van steen of van perkament. Voor de rabbijnen was Tora, net als voor ons, de levende uitdrukking van de verbondsrelatie tussen God en het joodse volk. En net als in alle relaties zijn er stukken die, hoewel ze niet heel zijn, niet zomaar achtergelaten kunnen worden. Die gebroken stukken maken óók deel uit van onze erfenis: zij gaan waar wij gaan.